

Evaluatie pilots volkstuinen

Mehtap Karasu

Afdelingshoofd Sport, Natuur en Recreatie Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling Gemeente Rotterdam

Agenda evaluatie pilots volkstuinen

- 19.00 Welkom en introductie
(Mehtap Karasu , Afdelingshoofd Sport, Natuur & Recreatie)
- 19.15 Interviews/presentaties met:
- * Vier Rotterdamse volkstuinverenigingen
 - * Gideon Sinke (projectleider volkstuinen)
- (Jasmijn van Weenen/Manon Courtin teammanager Gebied en wijkgericht SNR)
- 20.15 En hoe gaan we nu verder?
Frouwkje de Waart (teammanager Stedelijk SNR)
- 20.30 Borrel en napraten

Visie Volkstuinen en ambities voor de ontwikkeling tot eigentijdse volkstuinvoorzieningen

Volkstuinvoorzieningen hebben meerwaarde voor de stad en voor Rotterdammers. Ze bieden volkstuinders een plek om in verenigingsverband te recreëren, te bewegen en/of voedsel te verbouwen.

Om bij te dragen aan de goede groei van onze verdichtende stad is het nodig de waarden van volkstuinverenigingen meer beschikbaar te maken voor alle Rotterdammers en ervoor te zorgen dat de volkstuinvoorzieningen zowel inclusiever zijn als intensiever gebruikt worden.

Dit betekent voor het merendeel geen grootschalige veranderingen van de tuinen, maar vooral het versterken en aanboren van bestaande kwaliteiten en daar waar uitdagingen zijn goede ondersteuning te bieden.

Hiertoe zijn pilots gestart bij 5 volkstuinverenigingen die laten zien of en hoe aan deze ambities van inclusiever en intensiever gewerkt kan worden en welke uitdagingen daarbij komen kijken.

Link met de afdeling Sport, Natuur en Recreatie.

1. Sport- en beweegstimulering doelgroepen (inclusiever)
2. Toekomstbestendige en vitale verenigingen
3. Goede en voldoende SNR-voorzieningen, efficiënter gebruik voorzieningen (intensiever)
4. Inspirerende topsport
5. Laagdrempelige natuureducatie

Maatschappelijke waarde volkstuinen

KAMER 9

BEKENDMAKING

Aan de
huurders van volkstuinen
der Gemeente Rotterdam

Het Hooger Bestuur heeft de Gemeente opgedragen er voor te zorgen, dat de door haar uitgegeven volkstuingronden, zoolang de huidige oorlogsomstandigheden voortduren, zoo productief mogelijk worden gebruikt.

Namens B. en W. deel ik U dientengevolge mede, dat de aan U verhuurde grond, zoolang gemelde omstandigheden voortduren, **uitsluitend moet worden gebruikt voor den verbouw van LATE AARDAPPELEN en PEULVRUCHTEN.**

Op de naleving van deze opdracht zal nauwkeurig worden toegezien. Bij overtreding zal de verhuring aan U gestaakt moeten worden.

De Administrateur van de afdeling Rentegevende Eigendommen en Administratie Technische Dienst,
C. KÜPPERS.

1941

VOLKSTUIN-TENTOONSTELLING

IN SAMENWERKING MET
R'DAMSCH E BOND
VAN VOLKSTUINDERS
VAN 18^TM 26 SEPTEMBER
GEOPEND VAN 10 TOT 6 UUR

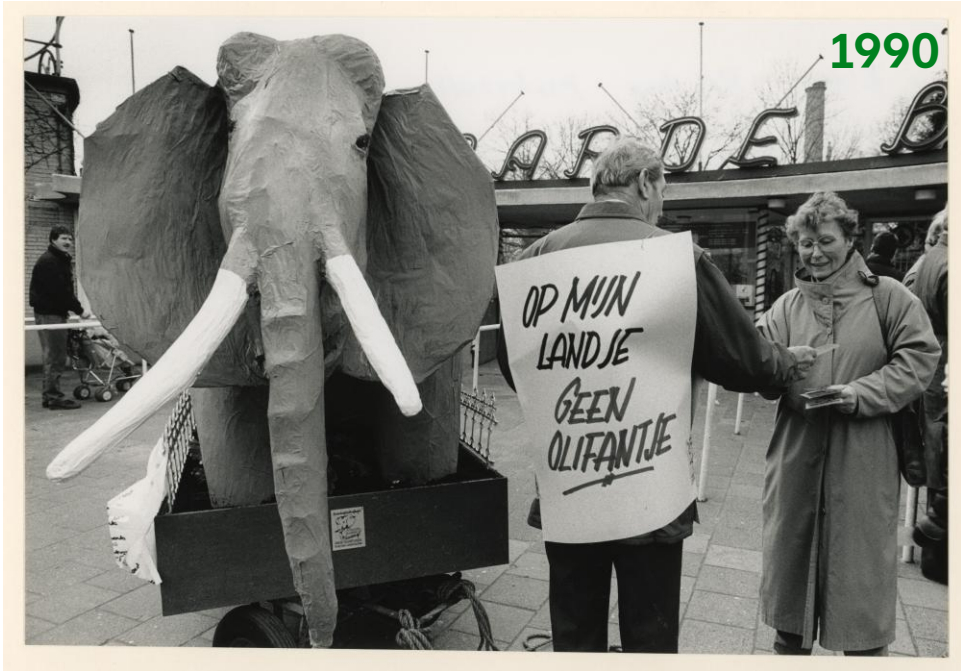
diergaarde
Blij-Dorp ROTTERDAM

1943

2025
Jonge ouders in de stad zoeken
massaal de volkstuin op: 'Hier
kunnen kinderen hun gang gaan'

Maatschappelijke waarde volkstuinen

Jasmijn van Weenen/Manon Courtin

Teammanager Gebied en wijkgericht SNR Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling Gemeente Rotterdam

Interviews/presentatie volkstuinverenigingen en projectleider volkstuinten

- **ATV Lombardijen – Sebastiaan Kunst**
Gemeenschappelijke grond beschikbaar voor verschillende doelgroepen en versterken activiteiten
- **VTV Blijdorp – Anne Karin ten Bosch**
Eén tuin en bijbehorend verblijfshuisje beschikbaar voor verschillende doelgroepen
- **VTV De Tochten (Zevenkamp) – Anton Roeloffzen**
Onderzoek naar biodiversiteit op aantal VTV's
- **VTV Ons Belang (Hoogvliet) – Cock Huizer**
Samenwerking met zorginstelling en educatie biodiversiteit d.m.v. bijentuin
- **Project Volkstuinen – Gideon Sinke, projectleider Volkstuinen**

ATV Lombardijen

Sebastiaan Kunst verteld door Manon

DONNER

EEN KLUS!

- Pad leggen
- Bord maken
- Moestuin-paden maken
- Kas poetsen
- Verven huisje
- Verven schuur
- Elektriciteit aanleggen
- Stronken verwijderen

Anne Karin ten Bosch, Joke Pruijssers

VTV De Tochten

Anton Roeloffzen

VTV De Tochten

Gemeente
Rotterdam

VTV Ons Belang

Cock Huizer

De twee pilots van Ons Belang

1 Samenwerking met een zorginstelling

- **Het betrekken van een zorginstelling en hun bewoners bij onze vereniging**

2 Educatie en voorlichting

- **Educatie en voorlichting op het gebied van biodiversiteit, insecten en met name bijen**

Doelstelling van de vereniging

1. Met de pilots wil de vereniging bereiken dat nog meer wijkbewoners kunnen meegenieten van ons complex
2. We willen de gemeente laten zien dat volkstuinen een grote betekenis hebben voor de leefomgeving.
3. Daarnaast verwacht de vereniging een financiële bijdrage van de gemeente voor de realisatie van de pilots.

Doelstelling van de pilot educatie

- Het onderzoeken van de mogelijkheid tot het geven van voorlichting over biodiversiteit, insecten en met name bijen.
- Een meer inclusieve benutting van ons complex en onze bijentuin.
- Informatie geven over de flora en fauna binnen ons complex
- Doelgroep is hier alle leden en bezoekers van ons complex en ook specifieke doelgroepen zoals scholen.

Aanpak

Op Ons Belang is in 2024 een bijentuin ingericht en is er een blokhut geplaatst waar spullen worden opgeslagen en waar voorlichting gegeven kan worden.

Er is een gecertificeerde imker en een imker in opleiding die deze activiteit op zich hebben genomen.

Er is offerte gevraagd voor het realiseren van een tiental informatieborden die op verschillende plaatsen info moet geven over flora en fauna.

Doelstelling pilot met een zorginstelling

- Het bevorderen van de (geestelijke) gezondheid
- Een inclusiever gebruik van onze ruimte en faciliteiten
- Meer bewegen en een actieve leefstijl
- De sociale component van het samenbrengen van buurtbewoners

Aanpak

1. Ideeën en ambities afstemmen met elkaar
2. Vrijwilligers die het project willen trekken
3. Samenwerking vorm geven
4. Vooral kijken wat het met de zorggasten doet en daar op anticiperen
5. Programma uitbreiden met wat werkt

Wat is er bereikt - educatie

Er is eenmaal succesvol voorlichting gegeven op een lagere school.

De gemeente heeft deze pilot afgeschoten omdat men geen voorstander is van het houden van honingbijen.

We hebben onze doelstelling om voorlichting te geven niet laten varen en gaan door met geven van info en de infoborden. Hiervoor is subsidie verkregen van de Rabobank en zijn we met studenten van de grafische school Rotterdam aan de slag gegaan.

Natuurlijk genieten in Ons (aller) Belang

Welkom bij Volkstuinvereniging Ons Belang!

Een groene oase in Hoogvliet met 134 volkstuinen waar natuur, rust en biodiversiteit samenkomen. Hier is ruimte voor mens én dier – van kleurrijke bloemen en zingende vogels tot vlinders, bijen en andere belangrijke insecten. Deze plek is er voor iedereen, voor leden, buurtbewoners, wandelaars en natuurliefhebbers.

Onze kernwaarden:

- Natuurvriendelijk beheer – geen gif of kunstmest
- Rust en ruimte – voor ontspanning en ontmoeting
- Biodiversiteit – inheemse planten, bloemen voor bijen en vlinders
- Leefgebied voor dieren – vogels, insecten en kleine zoogdieren
- Samen voor de buurt – een plek voor jong en oud, om van te genieten én van te leren

Wat vind je hier?

- **Wandelpaden** – voor een ontspannen rondje door het groen
- **Groene tuinen** – met zorg onderhouden door onze tuinders
- **Wilde bloemen** – gekozen voor bijen en andere bestuivers
- **Vogels & insecten** – van merels tot lieveheersbeestjes
- **Bijentuin** – met veel informatie over deze actieve beestjes
- **Volière** – met verschillende zangvogels
- **Vijver** – omringd met inheemse planten
- **Kleine dieren** – egels, vlinders, misschien zelfs een salamander!
- **Plekken om elkaar te ontmoeten** – op het terras, in de winkel, in de kantine of langs het pad

We helpen de natuur een handje waar we kunnen

- We gebruiken geen gif
- We zaaien bloemen voor de bijen en andere insecten
- We hebben een groot bijenhotel en vele kleintjes
- We maken egelverblijfplaatsen
- We vangen water op in regentonnen
- We composteren ons tuinafval

Bedankt voor je bezoek – geniet van de natuur!

Waarom zijn volkstuinen belangrijk

1. Verhoogde biodiversiteit

Volkstuinen bieden ruimte aan allerlei plant- en diersoorten (insecten, vogels, kleine zoogdieren) die in de verstedelijkte omgeving elders weinig leefruimte hebben. Elke bloem, boom en kever speelt een rol in het ecosysteem. Volkstuinders planten bloeiende planten, inheemse soorten, kruiden, etc. die bestuivers aantrekken. Samen zorgen we er zo voor dat deze natuur behouden blijft.

2. Verbetering van de waterhuishouding

Volkstuinen helpen met het opvangen van regenwater: minder verharding betekent dat meer water kan infiltreren in de bodem in plaats van meteen af te stromen. Dit vermindert kans op wateroverlast.

3. Koeling en klimaatadaptatie

Volkstuinen dragen bij aan klimaatbestendigheid: Planten en bodem zorgen voor verkoeling via schaduw en verdamping. Dat helpt stedelijke hitte-eilanden te verminderen.

4. Maatschappelijke en educatieve waarde

Tuinieren in volkstuinen vergroot de verbinding met de natuur. Je leert over planten, bodem, bestuivers en ecologie. Ze bieden ontspanning, sociale cohesie, en verbeteren welzijn: groen in de leefomgeving reduceert stress.

5. Voedselproductie & duurzaamheid

Op een volkstuin wordt lokaal voedsel gekweekt, zonder chemicaliën. Dat vermindert transport, verpakkingen, pesticiden.

Verder informatie: <https://vtv-onsbelang.nl/>

Wat is er bereikt

Reactie van de Breede Vliet:

De mensen van Ons Belang maken het iedere week weer mogelijk dat onze bewoners op hun manier nog een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij.

Conclusie en leermomenten - educatie

We hebben veel geleerd. Vooral dat we zelf veel kunnen.

De gesprekken met de gemeente waren prettig, maar tot veel daadwerkelijke steun is het niet gekomen.

We zijn overtuigd dat het geven van voorlichting over alles wat leeft en groeit bijdraagt aan de beleving van bezoekers op ons complex.

Er is inmiddels een goede balans gevonden tussen de honingbijen en de wilde bijen.

Conclusie en Leermomenten - zorginstelling

1. Dankzij de twee zeer betrokken vrijwilligers is deze pilot een groot succes geworden.
2. Het is zeer de moeite waard om als volkstuinvereniging een samenwerking aan te gaan met een zorginstelling.
3. De vereniging moet wel financieel gezond zijn want de kosten zijn voor rekening van de vereniging.

Conclusies en Leermomenten algemeen

1. Alles valt of staat bij het hebben van enthousiaste en capabele vrijwilligers
2. Vooraf doelstellingen formuleren en kwantificeren bij een pilot lijkt nuttig
3. Een financiële bijdrage vanuit de gemeente had het meekrijgen van de ALV vast en zeker geholpen
4. We zijn graag bereid tot nadere info en het bieden van hulp

Realisatie doelstellingen van de vereniging

1. Met de pilots hebben we bereikt dat nog meer wijkbewoners meegenieten van ons mooie complex
2. We hopen dat we de gemeente hebben laten zien dat volkstuinen een grote betekenis hebben voor de leefomgeving en dat we bereid zijn het nog inclusiever te maken, maar dat we dat eigenlijk al zijn
3. De verwachting dat de vereniging een financiële bijdrage van de gemeente zou ontvangen voor de realisatie van de pilots is niet uitgekomen.

Kwantificering extra (wijk) bezoekers

1. Breede Vliet zorggasten: $40 * 10 = 400$
2. Wandelgroep Breede Vliet $5 * 40 = 200$
3. Volkstuinfair/opening seizoen $2 * 150 = 300$
4. Bezoekers bijentuin $4 * 25 = 100$
5. Woensdag activiteiten $50 * 8 = 400$
6. Zaterdagactiviteiten $30 * 10 = 300$
7. Wandelaars $300 * 8 = 2400$

Totaal 4100 bezoekers per jaar

Gideon Sinke

Projectleider volkstuinten

Frouwkje de Waart

Teammanager Stedelijk SNR

En hoe gaan we nu verder?

- Volledige inbedding in de doelen, ondersteuning en uitwerking in het beleid van de afdeling Sport, Natuur en Recreatie

Dat betekent:

1. Sport- en beweegstimulering doelgroepen
2. Toekomstbestendige en vitale volkstuin-, sport- speeltuin- en scoutingverenigingen
3. Goede en voldoende volkstuin, sport, speeltuin, scouting en natuurvoorzieningen
4. Inspirerende topsport
5. Laagdrempelige natuureducatie

Eerste stap: Ondersteuning vanuit Sportsupport:

- Basis verenigingsondersteuning via relatiebeheer
- Thematische expertise via de programma's vitaal, toekomstbestendig en veilig

Startend met:

- ❖ Inzicht krijgen in de vitaliteit, bestuurskracht en ondersteuningsbehoefte
- ❖ Werkwijze van SRS (relatiebeheer en thematische ondersteuning) toepassen en monitoren
- ❖ De verenigingsconsulent volkstuinen onderhoudt contact met landelijke en lokale partners, volgt trends en deelt signalen met SNR
- ❖ De verzamelde kennis vormt de basis voor maatwerkondersteuning en beleidsadvies

Levert voor de volkstuinverenigingen op:

- Vitalere, toekomstbestendige en veiligere volkstuinverenigingen
- Groter bewustzijn vitaliteit door deelname vitaliteitsonderzoek volkstuinen
- Meer verbinding en samenwerking tussen volkstuinverenigingen onderling en met de omgeving

Tekening door Jaap Visser, 1965

Vitaliteitsonderzoek Volkstuinverenigingen (46 volkstuinverenigingen benaderd, 23 meegedaan)

Tussentijdse resultaten:

Leden: Leden betrokken maken bij de vereniging is lastig. Alle verenigingen hebben een wachtlijst!

Financiën: op de korte termijn geen problemen. Zorgen voor de toekomst bij ongeveer de helft. De meeste verenigingen zijn van plan de contributie komend jaar te verhogen.

Vrijwilligers: het werven van bestuursleden en vrijwilligers is lastig. 1/5 van de besturen zijn niet compleet (minimaal een voorzitter, penningmeester en secretaris). De werkdruk is hoog voor het bestuur en voor commissieleden.

Veilig klimaat: over het algemeen goed, maar wel wat aandachtspunten. Zo doet de helft van de verenigingen nog niets op het gebied van seksueel overschrijdend gedrag, een derde nog niets met discriminatie/ racisme, 30% nog niets met klachten over het bestuur. D.w.z. da hiervoor nog geen protocollen en beleid bestaan. Verder hebben volkstuinverenigingen problemen die ook in de samenleving spelen: verbaal geweld, bedreiging of intimidatie, diefstal, vernieling of vandalisme

Accommodatie: over het algemeen prima. Iets negatievere antwoorden over het onderhoud en de duurzaamheid van de accommodaties. Bijna de helft stelt de accommodatie open voor andere doeleinden en 87% van de paden zijn toegankelijk voor publiek.

Ambities: verenigingen willen een bijdrage leveren in het verhogen van de biodiversiteit, het vergroten van het natuurinclusief denken en handelen en brede toegankelijkheid van iedereen.

Hoe verder: de vragenlijst wordt weer opengezet, morgen gaat een herinneringsmail uit met de inlogcodes.

Verder start MWM2 (bureau onderzoek) ook met de dimensions (verdiepende gesprekjes) over vrijwilligers, handhaving, financiën en ondersteuningsbehoefte.

Goede en voldoende volkstuin, sport, speeltuin, scouting en natuurvoorzieningen

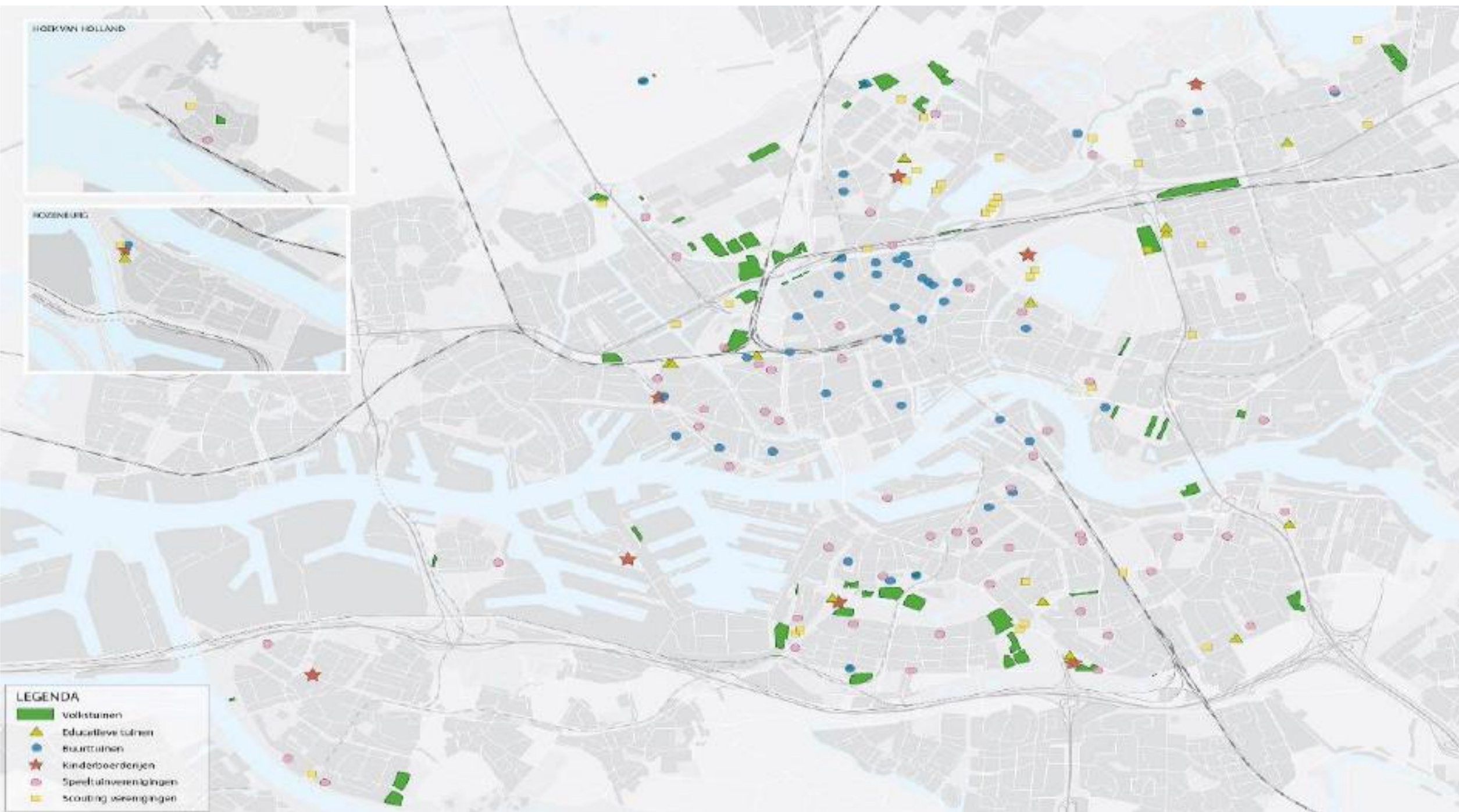
Eerste stap: Meenemen in regulier programma's, subsidies en beleid omtrent MV sport, natuur en recreatie

- Hiervoor zijn bestuurlijk goedgekeurde aanpassingen nodig in de integrale huisvestingsplannen (speeltuinen, scouting en kinderboerderijen gingen al voor)
- Aanpassing investeringssubsidie SNR voorzieningen, ook hier zijn recent scouting, speeltuinverenigingen in meegenomen

Borrel en napraten

- LEGENDA**
- Volkstamen
 - Educatieve clubs
 - Buurtclubs
 - Kinderboerderijen
 - Speelclubverenigingen
 - Scouting verenigingen